

**Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania
Narkomanii Gminy Wielgie na 2023 rok.**

Wprowadzenie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Wielgie na 2023 rok, zwany dalej „Gminnym Programem” stanowi kontynuację działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień realizowanych w Gminie Wielgie w latach ubiegłych.

Głównym założeniem programu jest prowadzenie działalności w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.

Uwzględniając to, że problemy alkoholowe stanowią duży i jednocześnie bardzo złożony problem, działania ujęte w Gminnym Programie skierowane są do całego społeczeństwa, zarówno do osób dorosłych, jak również do dzieci i młodzieży. Gminny Program wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców związanych z problemem nadużywania i uzależnienia od alkoholu oraz innych patologii, obejmuje szeroki zakres działań, począwszy od terapeutycznych poprzez profilaktyczne, aż do działań zmierzających do kształtowania i utrwalania pozytywnych postaw i wartości ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Rozdział 1

Postanowienia ogólne

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii został oparty na podstawowych założeniach Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, Ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku, Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005r, Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz Ustawy z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym.

Cel operacyjny określony w Narodowym Programie Zdrowia obejmuje profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi. Program wyznacza obszary, w jakich będą podejmowane działania mające na celu ograniczenie negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających ze spożywania alkoholu przez mieszkańców Gminy Wielgie, a także zredukowanie zjawiska picia alkoholu i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.

Program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych i profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują.

Jest on adresowany do mieszkańców Gminy Wielgie, ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych od alkoholu i nadużywających alkoholu, osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, a także członków ich rodzin, którzy są bezpośrednio narażeni na przeróżne szkody i zagrożenia wynikające z obecności alkoholu i narkotyków w życiu codziennym.

Program obejmuje również działania profilaktyczne skierowane do dzieci oraz młodzieży uczącej się i zamieszkującej na terenie Gminy Wielgie. Ich zadaniem jest zapobieganie przedwczesnemu używaniu alkoholu i zażywaniu narkotyków oraz towarzyszącym temu konsekwencjom.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w obecnym roku będzie przygotowywać się do przeprowadzenia diagnozy lokalnej, która pozwoli określić rodzaje problemów oraz sprawdzić zapotrzebowanie na różnego typu działania.

Przepisy regulujące zagadnienia z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii zapisane są w następujących aktach prawnych:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2021r. poz. 1119 ze zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2020r. poz. 2050, z 2050 ze zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270 ze zm.),
- Ustawa o Zdrowiu Publicznym z dnia 11 września 2015r. (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1608),
- Ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z z 2022 r. poz. 447, 1700, 2140).

Wyżej wymienione ustawy nakładają na samorząd gminy szereg obowiązków w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, uzależnień od zachowań behawioralnych oraz tych związanych z narkomanią wśród mieszkańców gminy, dając jednocześnie ogromną szansę, aby rozwiązywać zarówno te już istniejące jak i pojawiające się z coraz większym nasileniem problemy alkoholowe, narkotykowe, tytoniowe i wynikające z innych uzależnień a nade wszystko zapobiegać im właśnie na najniższym szczeblu administracji tj. w samorządach gminnych poprzez realizację takich zadań, jak m.in.:

- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem, współuzależnionych, dla rodzin osób uzależnionych oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.

- Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego. W odpowiedzi na ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz narkomanii, rokrocznie opracowywany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

Program ten dostosowany jest do specyfiki uzależnień występujących w gminie Wielgie oraz uwzględnia lokalne możliwości jego realizacji. W planowaniu i prowadzeniu działań mających na celu profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z uzależnieniami Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wielgiem współdziała m.in. z Punktami Konsultacyjnymi, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wielgiem, Komendą Powiatową Policji w Lipnie, Sądem Rejonowym w Lipnie, Zespołem Interdyscyplinarnym w Gminie Wielgie, kuratorami zawodowymi i społecznymi oraz pedagogami placówek oświatowych. Wszystkie wymienione podmioty, współdziałając ze sobą, skupiają się na rozpoznaniu problemów, wzorów zachowań związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych, struktury spożycia oraz zaburzeń życia społecznego i rodzinnego.

Gmina Wielgie to gmina wiejska położona w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie lipnowskim.

W jej skład wchodzi 32 miejscowości o charakterze rolniczym podzielona na 17 sołectw. Liczba mieszkańców na dzień 30.11.2022 r. wyniosła 6653 osoby.

Siedziba władz gminy znajduje się we wsi Wielgie.

Na terenie gminy działają trzy szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Czarnem,
- Zespół Placówek Oświatowych w Wielgiem,
- Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Zadusznikach;

Ponadto funkcjonują następujące publiczne placówki zajmujące się opieką przedszkolną:

- Publiczne Przedszkole w Wielgiem
- Oddziały przedszkolne przy Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Czarnem,
- Oddziały przedszkolne przy Szkole Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Zadusznikach.
- Punkt Przedszkolny w Zadusznikach.
- Punkt Przedszkolny w Czarnem.

Dodatkowo w Wielgim działa jedno Niepubliczne Przedszkole „Akademia Przedszkolaka”.

Na terenie Gminy Wielgie zadania z zakresu popularyzacji kultury realizuje przede wszystkim samorządowa instytucja kultury – Ośrodek Kultury i Biblioteka Gminy Wielgie oraz filie w Zadusznikach i Czarnem.

Ośrodek Kultury i Biblioteka Gminy Wielgie prowadzi działalność upowszechniającą kulturę poprzez podejmowanie działań, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokojenie potrzeb kulturalnych ludności, głównie mieszkańców Gminy Wielgie.

Korzystanie z dóbr i usług prowadzonych przez instytucje zajmujące się kulturą ma wpływ na jakość życia mieszkańców i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Placówki kultury znajdujące się na terenie gminy mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę. Odbywa się to poprzez rozbudzanie zainteresowań mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na tego typu działalności.

Czynności te wpływają również na ograniczenie zjawiska uzależnień od alkoholu i narkotyków.

Biblioteka Publiczna służy zaspokajaniu i rozwijaniu potrzeb czytelniczych społeczeństwa Gminy Wielgie oraz upowszechnieniu wiedzy, rozwojowi kultury i zdrowego stylu życia.

Na terenie gminy znajdują się trzy kościoły parafialne w Czarnem, Wielgim i Zadusznikach, działa również Dom Pomocy społecznej w Nowej Wsi. Posterunek Policji dla Gminy Wielgie funkcjonuje w Dobrzyniu nad Wisłą.

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na dzień 30.11.2022r. w Gminie Wielgie wynosi ogółem **22**, w tym do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) **20** punktów oraz przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne) **2** punkty.

Rozdział 2

Diagnoza środowiska

Celem diagnozy jest przedstawienie wyników badań diagnostycznych, obejmujących podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych w środowisku osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży w Gminie Wielgie jak również dostarczenie wiarygodności informacji mających wpływ na planowanie i realizację Gminnego Programu.

Obejmuje on podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków oraz uzależnieniami behawioralnymi a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk.

Szczególnością diagnozy jest fakt, że obiektywne dane pochodzące z gminnych statystyk (urzędu gminy, centrum pomocy, policji) są uzupełniane przez subiektywną ocenę problemów społecznych miasta, dokonaną przez jej mieszkańców. Opinie mieszkańców na temat problemów miasta, a szczególnie zjawisk związanych ze spożyciem alkoholu zostały uzyskane w drodze badań ankietowych przeprowadzonych w gminie wśród dwóch grup wiekowych reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- 1) Dorośli mieszkańcy
- 2) Dzieci i młodzież szkolna
- 3) Sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży napojów alkoholowych

W wyniku przeprowadzonej na terenie Gminy Wielgie diagnozy respondenci za powszechny problem społeczeństwa wskazują nadmierne spożywanie alkoholu.

Poniższa tabela przedstawia podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców Gminy Wielgie z jakimi borykają się mieszkańcy.

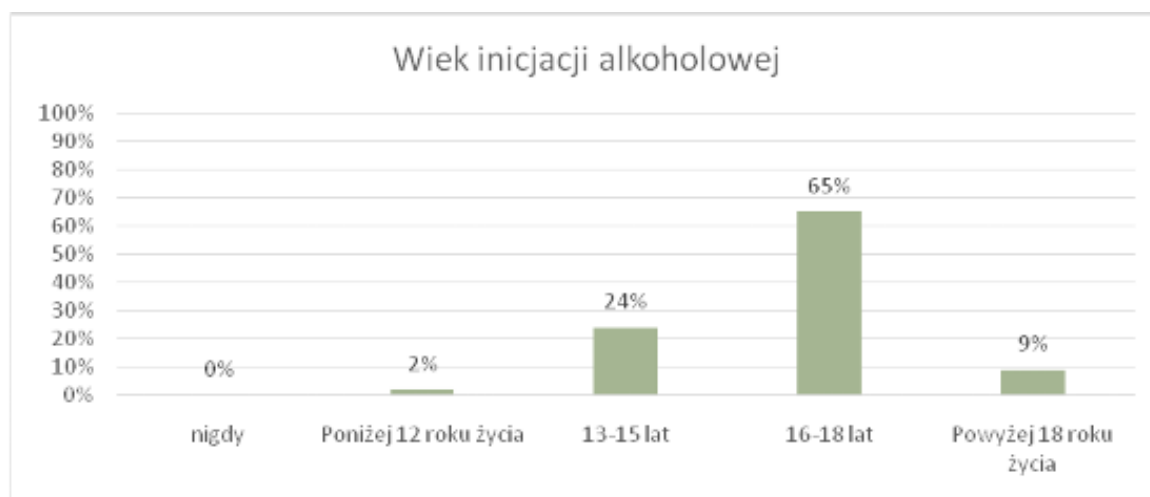
	Bardzo powszechne	Dość powszechne	Dość rzadkie	Bardzo rzadkie	Nie występuje
Alkoholizm	19%	77%	4%	0%	0%
Narkomania	10%	58%	32%	0%	0%
Nikotynizm	23%	61%	14%	2%	0%
Zakupoholizm	11%	61%	24%	4%	0%

(uzależnienie od zakupów)					
Pracoholizm (uzależnienie od pracy)	10%	57%	26%	6%	1%
Sieciholizm (uzależnienie od Internetu)	40%	45%	12%	2%	1%
Uzależnienie od hazardu	0%	44%	47%	8%	1%
Zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia, jedzeniowolizm)	9%	68%	21%	2%	0%

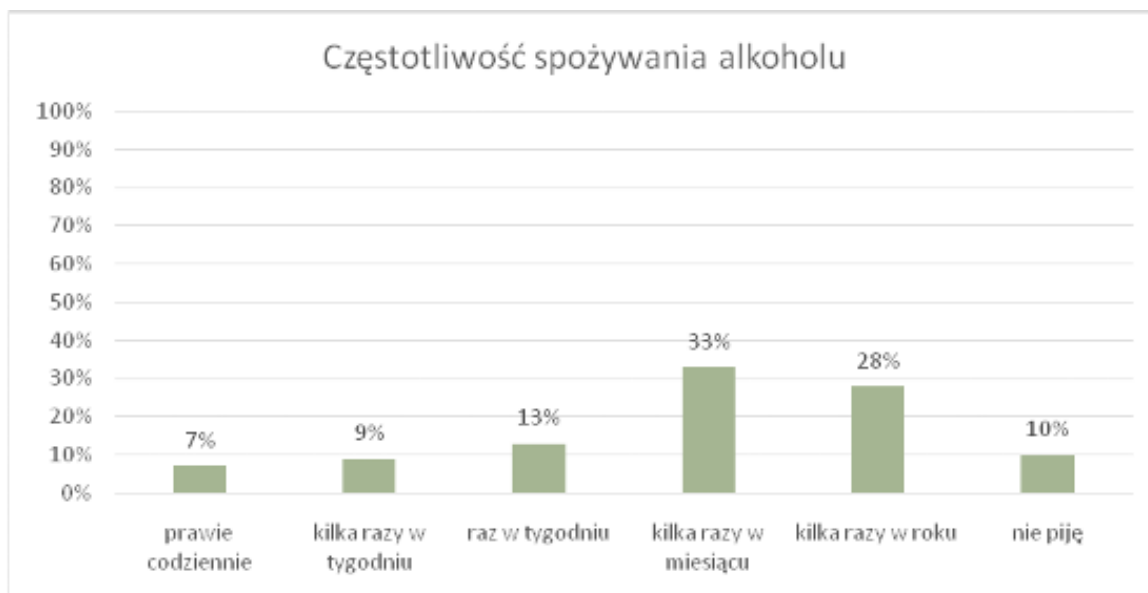
Ankietowani mieszkańcy Gminy Wielgie uznali, że z zaproponowanych w tabeli zjawisk uzależnień bardzo powszechnymi w ich środowisku są: **alkoholizm (96%), sieciholizm (85%) oraz nikotynizm (84%).**

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców gminy na temat alkoholu.

Pierwszą z poruszanych kwestii był deklarowany wiek inicjacji alkoholowej. **9% ankietowanych deklaruje, że alkoholu spróbowało po raz pierwszy po uzyskaniu pełnoletności.** 65% osób wskazało na wiek między 16 a 18 r. ż., kolejne 26% na wiek poniżej 15 lat.

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol **kilka razy w miesiącu (33%)** oraz **kilka razy w roku (28%)**. 9% osób przyznało się do spożywania alkoholu kilka razy w tygodniu a 13% wskazało, że pije raz w tygodniu. Do niemal codziennego picia alkoholu przyznało się 7% badanych. 10% badanej grupy deklaruje abstynencję.

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należą do zadań własnych gminy. Ponadto zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, również przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy. Podstawą tych działań jest zaś Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. Elementem Gminnego Programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Mieszkańcy Gminy Wielgie zostali zapytani o to czy widzą potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz o to, jakie działania w tym obszarze są w ich opinii najbardziej potrzebne.

Jak wynika z przeprowadzonych badań **58% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień**. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia,

niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.

Poniżej zostało przedstawione skrócone podsumowanie z przeprowadzonej w 2022 roku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych dla Gminy Wielgie, z którą można zapoznać się w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wielgiem ul. Starowiejska 8, 87-603 Wielgie.

Podsumowanie

Dorośli mieszkańcy Gminy Wielgie

- W opinii mieszkańców Gminy Wielgie najistotniejszymi problemami społecznymi są: zanieczyszczenie powietrza (84%), bezrobocie (82%), bieda i ubóstwo (81%) oraz przestępczość (80%).
- Z kolei w kwestii zjawisk uzależnień bardzo powszechnymi w ich środowisku są: alkoholizm (96%), sieciologizm (85%) oraz nikotynizm (84%).
- 13% mieszkańców Gminy Wielgie deklaruje, że ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy w rodzinie, a 17% nie jest pewna, ale podejrzewa, że może do tego dochodzić.
- Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu mieszkańcy Gminy Wielgie odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o ryzykownym charakterze – badani regularnie spożywają alkohol, wypijając przy tym spore ilości alkoholu (3-4 porcje: 45%; 5-6 porcje: 23%),
- Dla ponad połowy badanych (67%) w najbliższej okolicy znajdują się odpowiednia liczba punktów, gdzie można nabyć alkohol.
- 63% respondentów uważa osoby pijące alkohol za zagrażające bezpieczeństwu w lokalnym środowisku.
- Palenie wyrobów tytoniowych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Wielgie nie jest rozpowszechnionym nałogiem – łącznie 73% badanych deklaruje, że nie pali wyrobów tytoniowych.

- 52% badanych respondentów deklaruje, że znają i mają w swoim środowisku przynajmniej jedną osobę przyjmującą substancje odurzające tj. narkotyki i dopalacze.
- Problem uzależnienia od gier hazardowych na terenie Gminy Wielgie jest praktycznie niewystępujący – jedynie 10% badanych przyznało, że ma doświadczenia z grami hazardowymi.
- Jak wynika z przeprowadzonych badań 58% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych. Badani wskazali na potrzebę organizacji: prowadzenia warsztatów profilaktycznych dla uczniów (28%), organizacji otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (23%) oraz wsparcia dzieci w integracji po okresie pandemii (19%).

Rekomendowane działania dla dorosłych mieszkańców:

- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, a także mechanizmów uzależnienia. W tym celu skuteczne mogą okazać się rozpowszechniane wśród mieszkańców ulotki, broszury lub rozmieszczone na terenie Gminy plakaty i billboardy. Aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców, warto wykorzystać przy tym nowe media. Warto również wykorzystać tablice informacyjne w miejscach publicznych.
- Inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze uzależnień.
- Organizowanie szkoleń i kursów mających na celu podnoszenie kompetencji zatrudnionej kadry oraz zaangażowanie tych podmiotów w prowadzenie kampanii społecznych. Ważne przed przeprowadzeniem szkoleń, jest przekazanie grupom, które mają być objęte szkoleniem, krótkich ankiet mających na celu zbadanie ich potrzeb szkoleniowych.
- Wprowadzanie do podstawowej opieki zdrowotnej programów wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji (WRKI) wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.

- Organizowanie szkoleń dla lekarzy i pielęgniarek w zakresie rozpoznawania wzorów spożywania alkoholu przez pacjentów i podejmowania interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.
- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej na temat konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu oraz podejmowanie działań mających na celu zmianę przekonań i postaw uczestników ruchu drogowego poprzez wzmacnianie postawy braku tolerancji dla spożywania alkoholu wśród osób kierujących pojazdami.
- Współpraca z Policją, na przykład w celu rozpowszechniania przez nich ulotek, broszur i materiałów edukacyjnych podczas kontroli drogowych na temat wpływu alkoholu na organizm.
- Rozpowszechnianie ulotek, broszur i plakatów, na których znajdować się będą informacje zachęcające do rzucenia palenia oraz sposoby i metody, które mogą w tym pomóc.
- Podjęcie działań profilaktycznych wykorzystując przy tym strategię informacyjną mającą na celu edukację mieszkańców z zakresu szkodliwości nikotyny na zdrowie palacza i osób w jego najbliższym otoczeniu.
- Wskazane jest zwrócenie szczególnej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.
- Należałoby mimo wszystko zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, do których może zgłosić się osoba uzależniona od hazardu, a także mechanizmów uzależnienia zarówno w środowisku dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży.

Sprzedawcy napojów alkoholowych

- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy nie do końca odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol 40% badanych zadeklarowało, że zawsze, a 55% często sprawdza dowody potwierdzające wiek kupującego.
- Badani sprzedawcy charakteryzują się niskim poziomem wiedzy na temat szkodliwości napojów alkoholowych – tylko 25% uważa, że alkohol zawarty w napojach z niską procentową jego zawartością jest tak samo szkodliwy jak ten wysokoprocentowy.
- 70% z badanych uważa, że osoby pijące alkohol nie zagrażają bezpieczeństwu w lokalnym środowisku.
- Respondenci wskazują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18go roku życia zdarzają się najczęściej: kilka razy w miesiącu (55%), kilka razy w roku (35%).
- 90% badanych deklaruje, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobie budzącej wątpliwości osobie niepełnoletniej.

Dzieci i młodzież szkolna

- Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Wielgie jest zauważalnym problemem. 9% uczniów klas 4-6 oraz 31% uczniów klas 7-8 deklaruje, że ma za sobą inicjację alkoholową. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.
- Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 11% młodszych uczniów oraz 26% starszych uczniów. Jednocześnie, niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych oraz napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomenduje się podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.

- Jak wynika z badań problem zażywania substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze nie występuje wśród uczniów szkół Gminy Wielgie. Jednakże, należy zwrócić uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów.
W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych. Zaleca się podjęcie obserwacji w placówkach oświatowych, w celu identyfikacji uczniów zażywających środki psychoaktywne.
- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera i telefonu komórkowego. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób nawet powyżej 5 godzin dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się również szeroka edukacja z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych. 36% uczniów klas 4-6 oraz 36% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Uczniowie również często byli odbiorcami obraźliwych wiadomości z obelgami i wyzwiskami (SP 4-6 – 30%; SP 7-8 – 29%), a także byli ofiarami udostępniania osobom trzecim ich prywatnej wiadomości (SP 4-6 – 28%; SP 7-8 – 25%).
- Pozytywnie należy ocenić niską skłonność uczniów do korzystania z gier hazardowych, pomimo iż internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci

i młodzieży. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych.

- Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że problem przemocy rówieśniczej jest widoczny. Należy zwrócić szczególną uwagę na ten problem. Preferowane byłoby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Należy ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy jako rozwiązania codziennych problemów. Odpowiedzi 57% uczniów klas 4-6 oraz 62% uczniów klas 7-8 wskazują, że stają się ofiarami przemocy ze strony rówieśników.
-

Rozdział 3

Cele i zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii

Celem głównym Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii jest zapobieganie uzależnieniom poprzez podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społeczeństwa (w szczególności dzieci i młodzieży) na temat szkodliwości wynikających z używania alkoholu i narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych jak również zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z nimi.

W zadaniach Gminnego Programu uwzględniono również problematykę uzależnień behawioralnych, przez które rozumie się zaburzenia zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, które wiążą się z odczuwaniem przymusu i brakiem kontroli nad wykonywaniem określonej czynności oraz kontynuowaniem jej mimo negatywnych konsekwencji dla jednostki oraz dla jej otoczenia.

Cel zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacji dla osób z problemem używania substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin realizuje się poprzez:

1. Działalność punktu informacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.

2. Działalność 4 Punktów konsultacyjno- informacyjnych dla osób uzależnionych i współuzależnionych w szczególności od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Wielgie. Trzy punkty działają w szkole w Wielgiem, Czarnem i Zadusznikach, w tym udzielają wsparcia, informacji i prowadzą terapie. Ostatni punkt konsultacyjno-informacyjny znajduje się w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wielgiem ul. Starowiejska 8, 87-603 Wielgie.
3. Wsparcie finansowe działalności Telefonicznego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” oraz rozpowszechnianie informacji na ten temat.
4. Popularyzowanie informacji o telefonie zaufania: „Pomarańczowa linia” dla rodziców dzieci, które używają narkotyków.
5. Upowszechnienie wiedzy dotyczącej uzależnień od zachowań behawioralnych, w tym wydawania materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz prowadzenia kampanii społecznych.
6. Współdziałanie z placówkami służby zdrowia oraz z innymi instytucjami świadczącymi pomoc w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych, współuzależnionych, dzieci z rodzin patologicznych oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
7. Podejmowanie czynności zmierzających do zdiagnozowania stopnia uzależnienia poprzez zlecenie biegłym sądowym sporządzenie opinii psychiatryczno- psychologicznej w przedmiocie uzależnienia.
8. Organizowanie szkoleń zwiększających kompetencje i doskonalących umiejętności w zakresie uzależnień i przemocy dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pracowników GOPS, realizatorów szkolnych programów profilaktycznych poprzez udział w szkoleniach.

Udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy używania substancji psychoaktywnych.

Fundamentalne znaczenie w pomocy rodzinom z problemem alkoholowym jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jest ona organem podejmującym czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, dlatego do zadań realizowanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy:

1. Przyjmowanie wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego.
2. Prowadzenie rozmów motywujących z osobami uzależnionymi przez członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych mających na celu dobrowolne poddanie się terapii.

3. Finansowanie badań wykonywanych przez biegłych sądowych w celu wydania opinii o stopniu uzależnienia.
4. Sporządzanie wniosków do Sądu Rejonowego w Lipnie w celu ustalenia sposobu leczenia odwykowego.
5. Podejmowanie i koordynowanie działań dotyczących pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom w zakresie udzielania pomocy w dotarciu do stacjonarnych placówek profilaktycznych lub leczniczych.
6. Prowadzenie kampanii informacyjnej wśród rodziców i innych członków rodziny, jako ważny element uświadamiania o istocie współuzależnienia.
7. Udzielanie osobom uzależnionym i członkom ich rodzin pomocy prawnej, psychologicznej, pedagogicznej oraz psychospołecznej.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Celem profilaktycznej działalności jest:

1. Dostarczanie wiedzy na temat wszystkich uzależnień oraz wpływu alkoholu i narkotyków na życie w rodzinie, kształtowanie postaw sprzyjających podejmowaniu racjonalnych decyzji z zażywaniem alkoholu i narkotyków odurzających, obronę własnych praw ze szczególnym uwzględnieniem mówienia „NIE”.
2. Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu dla konsumentów i ich otoczenia.
3. Wspieranie alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież.
4. Wspieranie lokalnych imprez promujących zdrowy, trzeźwy styl życia.
5. Finansowanie przedstawień i programów profilaktycznych dla uczniów na terenie szkół dla dzieci i młodzieży.
6. Dofinansowanie programów oraz imprez zawierających treści profilaktyczne dotyczące uzależnień kierowanych do dzieci, młodzieży m.in. z rodzin zagrożonych deformacjami, alkoholizmem.
7. Organizowanie pogadarek na temat uzależnień behawioralnych, alkoholowych oraz narkomanii dla dzieci i młodzieży szkolnej.
8. Dofinansowanie szkoleń, kursów w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą oraz umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów.

9. Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz narkomanii. W ramach profilaktyki zakupione materiały (książki, płyty DVD, ulotki, broszurki itp.) zostaną przekazane dla dzieci i młodzieży, sprzedawców, pracowników służby zdrowia, pomocy społecznej, kadry pedagogicznej oraz kierowców.
10. Promowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież, poprzez wspieranie imprez sportowych, kulturalnych, edukacyjnych i zdrowotnych.
11. Działania o charakterze edukacyjnym skierowane do rodziców – prelekcje dotyczące uzależnień wśród młodzieży i dorosłych, „wywiadówka profilaktyczna”.
12. Podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców i bezpieczeństwa w miejscach publicznych.
13. Prowadzenie działań edukacyjnych wśród kierowców i kandydatów na kierowców z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych.
14. Nawiązanie współpracy z policją w celu zwiększenia liczby kontroli kierowców pod względem trzeźwości oraz dystrybucja materiałów edukacyjnych.
15. Wdrażanie wspólnie z policją działań, które zmniejszą zjawisko spożywania napojów alkoholowych na terenie kąpielisk znajdujących się na terenie gminy.
16. Aktywny udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących alkoholu, narkotyków, przemocy oraz uzależnień od zachowań behawioralnych.
17. Wspieranie organizowanych sympozjów, konkursów, happeningów i innych imprez promujących zdrowy styl życia wolny od nałogów.
18. Objęcie zajęciami edukacyjnymi grupy osób i zawodów realizujących zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.
19. Prowadzenie medialnego systemu informacji o działaniach podejmowanych na terenie gminy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom poprzez umieszczanie informacji w lokalnej gazecie.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Działania te obejmują:

1. Organizacyjne i finansowe wspomaganie działalności lokalnych instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i osób fizycznych działających w zakresie profilaktyki i pracy z grupami ryzyka, przemocy w rodzinie, rehabilitacji osób uzależnionych i współuzależnionych.

2. Wspieranie działalności na rzecz integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym prowadzonej przez policję, kuratorów sądowych, organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność użytku publicznego.
3. Wspieranie działalności służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkotykowych. Udzielanie wsparcia finansowego i organizacyjnego podmiotom na projekty z zakresu Programu zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
4. Opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych – zgodność lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Gminy.
5. Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu wyegzekwowanie konsekwentnego przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia oraz zasad obrotu napojami alkoholowymi, wynikających z przepisów ustaw o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
6. Kontrolowanie rynku napojów alkoholowych, w kontekście przestrzegania prawa.
7. Stałą współpracę z placówkami gminnymi w zakresie propagowania zdrowego stylu życia.

Rozdział 4

Realizatorzy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii

Podmiotem realizującym Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgiem przy współpracy z:

- Pełnomocnikiem Wójta Gminy ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Punktami informacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin działający przy GOPS w Wielgiem.
- Punkty konsultacyjno-informacyjne dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków.
- Zespołem interdyscyplinarnym.
- Asystentem rodziny.

- Placówkami oświatowymi: Zespół Placówek Oświatowych w Wielgiem, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Czarnem, Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Zadusznikach, przedszkola przy szkołach w Czarnem, Wielgiem i Zadusznikach oraz Niepubliczne Przedszkole „Akademia Przedszkolaka” w Wielgiem.

- Komendą Powiatową Policji w Lipnie, Posterunkiem Policji w Dobrzyniu n/Wisłą.

- Ośrodkiem Szkolenia Kierowców „EKSPERT”.

- Ośrodkami zdrowia w: Wielgiem, Czarnem i Zadusznikach.

- Kościołami parafialnymi w: Wielgiem, Czarnem i Zadusznikach.

13. Stowarzyszeniem „SZANSA” mającym swoją siedzibę w Zadusznikach.

14. Domem Kultury i Biblioteką Gminy Wielgie.

15. Sołectwami z terenu Gminy Wielgie.

Na terenie gminy nie działa żadna specjalistyczna placówka leczenia odwykowego. Osoby podejmujące leczenie mogą korzystać, m. in. ze świadczeń Poradni Odwykowej w Lipnie, Całodobowego Oddziału Terapii Uzależnień od Alkoholu przy Samodzielnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej w Radziejowie, Przychodni Terapii i Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia przy Zespole Przychodni Specjalistycznych we Włocławku oraz Ośrodka Terapii Uzależnień w Mokowie, jak również innych specjalistycznych placówek poza Gminą.

Rozdział 5

Adresaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii

Adresatami Gminnego Programu są wszyscy mieszkańcy gminy Wielgie a w szczególności:

- Osoby uzależnione i współuzależnione.
- Dzieci i młodzież (w tym z rodzin dysfunkcyjnych).
- Rodzice, osoby dorosłe.
- Kadra pedagogiczna szkół i przedszkola.
- Pracownicy socjalni.
- Pracownicy służby zdrowia.
- Sprzedawcy napojów alkoholowych.
- Kierowcy i kandydaci na kierowców.
- Pozostała społeczność lokalna.

Rozdział 6

Źródła i zasady finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii

1. Finansowanie działań podejmowanych w związku z realizacją Gminnego Programu odbywa się w ramach środków własnych Gminy pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
2. Środki na realizację Gminnego Programu z podziałem na poszczególne zadania określone są w budżecie Gminy:
  - w zakresie zapobiegania alkoholizmowi: dział 851, rozdział 85154
  - w zakresie zapobiegania narkomanii: dział 851, rozdział 85153
3. Dysponentem w/w środków jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim realizujący z pełnomocnictwa Wójta Gminy Wielgie zadania zgodnie z przyjętym Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii oraz preliminarzem wydatków stanowiącym załącznik do niniejszego programu.

Rozdział 7

Zadania i zasady wynagrodzenia członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy:

1. Inicjowanie w środowisku działań służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych, przeciwdziałaniu narkomanii i przemocy w rodzinie.
2. Motywowanie osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych do podjęcia terapii i kierowanie do leczenia specjalistycznego.
3. Opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z Uchwałami Rady Gminy Wielgie.
4. Kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawania napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży.
5. Podejmowanie procedur interwencyjnych w sprawach przemocy domowej oraz dobra małoletnich dzieci z rodzin, w których występują problemy z alkoholem lub przemocą domową.

Ustala się następujące zasady wynagrodzenia dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Przewodniczącemu oraz członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, (także tym zatrudnionych na umowę o pracę w Urzędzie Gminy, GOPS- osoby te są zobowiązane do odpracowania godzin nieobecnych w pracy z powodu udziału w komisji), przysługuje wynagrodzenie w wysokości 110zł. za:

- udział w posiedzeniu Komisji,
- udział w czasie rozmów z osobami wezwanymi na komisję
- udział w kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych,

Wynagrodzenie w kwocie 110 zł. dla członka komisji stanowi wynagrodzenie dzienne bez względu na ilość odbytych posiedzeń i wyjazdów.

Podstawą do wypłacania wynagrodzeń stanowi podpis złożony na listach obecności z poszczególnych posiedzeń GKRPA.

Przewodniczącemu oraz członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy się zwrot kosztów podróży, jeżeli wyjazd związany jest z realizacją Gminnego Programu.

Rozdział 8

Postanowienia końcowe

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Wielgie zostaje ustalony na rok, lecz jego działania są długofalowe. Jest dokumentem otwartym na modyfikacje i na nowe propozycje na każdym etapie jego realizacji, w zależności od potrzeb, możliwości finansowych i organizacyjnych. Prowadzenie działań na rzecz mieszkańców Gminy Wielgie w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkotykowych i przemocy w rodzinie, będzie odbywać się w oparciu o określone powyżej zadania mające na celu osiągnięcie poprzez założone cele operacyjne poprawy stanu bezpieczeństwa i zmniejszenia skali nieprawidłowości społecznych na terenie naszej gminy.

Po przeprowadzeniu diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych w 2022 roku Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Wielgie na 2023 rok przewiduje zwiększenie środków pieniężnych przeznaczonych na zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi.

W związku z Covid-19 planowane zadania mogą być realizowane w systemie on-line za zgodą dysponenta środków Programu.

Założeniem Gminnego Programu jest w jak największym stopniu ograniczenie zjawiska uzależnień i skutków z nich wynikających.